

Asia: VN/14593/2020

Hallituksen esitys työ- ja elinkeinohallinnon asiakastietojen käsittelyä ja palvelualustaa koskevaksi lainsäädännöksi

1. Esitysluonnoksen vaikutusten arviointi

- Millaisia vaikutuksia esitetyillä muutoksilla ennakoitte olevan toimintanne?
- Onko esityksessä tunnistettu teidän toimintanne kannalta merkittävät vaikutukset?

Julkisten työvoima- ja elinkeinopalvelujen palvelualustan ja tietojärjestelmäkokonaisuuden uudistuminen vastaa tunnistettuun uudistumistarpeeseen. Vaiheittainen nykyisen järjestelmän poistaminen ja uuden järjestelmäkokonaisuuden käyttöönotto ja samanaikaisesti työ- ja elinkeinopalvelujen ja hallinnon uudistuksista johtuvat muutokset näkyvät järjestelmäkokonaisuuden käyttäjien osaamisen kehittämistarpeina (myös asiakkaille tiedottamisena ja perehdyttämisenä). Siirtymävaiheessa nykyisen järjestelmän ja uuden järjestelmäkokonaisuuden muodostama kokonaisuus ja kytkeytyminen toisiinsa (mm. tiedon siirtyminen niiden välillä) on tärkeää päällekkäisen kirjaamistyön välttämiseksi.

Tietojärjestelmäkokonaisuuden uudistaminen mahdollistaa käyttöoikeuksien laajemman avaamisen asiakkaan tietosuojan vaarantumatta, kun/mikäli tietojärjestelmäkokonaisuuden käyttäjien oikeudet pystytään nykyistä järjestelmää paremmin määrittelemään ja rajaamaan käyttäjän tehtävien tarpeiden mukaisesti.

Nykyinen URA-järjestelmä on sisältänyt myös palveluhankintojen hankintasopimushallinnoinnin sekä palkkatuki- ja starttirahan päätöksenteon sekä niihin liittyvän määräraahahallinnan. Sisältyvätkö näiden uudistuvat järjestelmäratkaisut (mm. Yleinen avustusjärjestelmä YA) ja tässä lainsäädäntöuudistuksessa säädeltävään palvelualustaan/uudistuvaan järjestelmäkokonaisuuteen ja onko säädösuudistuksissa huomioitu näiden ratkaisujen integroituminen mm. tietojen siirtymisen ja käyttämisen tekniset ratkaisut palvelualustakokonaisuudessa?

Valtakunnallinen tietojärjestelmäkokonaisuus ja palvelualustan merkitys korostuu asiakkaiden (henkilöt ja työnantajat) ja myös palveluntuottajien näkökulmasta monipaikkaisuuden ja paikkariippumattomuuden lisääntyessä.

2. Laki julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta

2.1

1 luku Yleiset säännökset

-

2.2

2 luku Työnhakija

-

2.3

3 luku Työnvälitys

-

2.4.

12 luku Julkisen työvoima- ja yrityspalvelun toimeenpano ja siihen liittyvä yhteistyö

Viranomaisten välinen yhteistyö ja tiedonvaihto pitäisi mahdollistaa helposti järjestelmän kautta ja toivottavaa on, että palveluntuottajilla olisi aito mahdollisuus kirjata antamansa palvelun aikana asiakasta tietoja järjestelmään. Lakiin tulisi selkeyttää tiedonsaantioikeus molemminpuolista tiedonvaihtoa ja tiedonvaihtoon liittyvää suostumusmenettelyä koskien.

Onko tarpeen rajata työllistymistä tukevan palvelun tuottajan tiedonsaantioikeus (6 §:n 2 momentti) vain 30.6.2023 saakka eli kuntakokeilu ajaksi?

2.5.

13 luku Asiakastietojen käsittely

Lakiin tehty selvennys liittyen valvontaan, kehittämiseen, seurantaan, tilastointiin, ennakointiin ja ohjaukseen on hyvä täsmennys.

Käyttöoikeuden myöntäminen sellaiselle henkilölle, joka on julkisten työvoima- ja yrityspalvelujen tuottajan palveluksessa, hoitaen 7§ mukaisia tehtäviä on hyvä lisäys.

Työnantajalle voidaan luovuttaa työpaikan täyttämistä varten tarpeellisia tietoja työnhakijasta vain työnhakijan kirjallisella suostumuksella (9§). Pitäisikö lakitekstissä lukea, että suostumuksen voi antaa muutenkin kuin kirjallisesti, esimerkiksi sähköisellä vahvalla tunnistautumisella?

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksia ei tunnisteta asiakastietojen käsittelijänä. Palveluntuottajien hankintasopimusten osalta ELY-keskukset ovat tiedon ylläpitäjiä.

2.6

13 a luku Palvelualusta

Onko sovittu menetelmistä, miten palvelualustan käyttöä valvotaan, jotta lain tai käyttöehtojen tai hyvän tavan vastaiset julkaisut eivät pääse julkisuuteen?

Palvelualustaa ja työhakuprofiilia koskevat uudet pykälät ovat tärkeä osa lakiuudistusta. Palvelualustan sisältämä työnhakuprofiili, niiden tietovaranto ja sen tietojen siirtäminen asiakkaan suostumuksella osaksi rekisteröityneen työnhakijan tietoja tukevat työvoiman saatavuutta ja kohtaannon parantamista.

2.7

14 luku Muutoksenhaku

Lait on ehdotettu tulevan voimaan jo 2.5.2022 ja nykyistä asiakastietojärjestelmään voidaan käyttää 31.12.2023 asti. Toivottavaa on, että siirtymäaika, jona uusia tietojärjestelmäpalveluja ja nykyistä asiakastietojärjestelmäkokonaisuutta on käytettävä osin rinnakkain, jää mahdollisimman lyhyeksi, jottei kirjauksia jouduta tekemään päällekkäin eri järjestelmiin.

3. Laki työllisyyden edistämisen kuntakokeilusta

3.1. Huomionne koskien työllisyyden edistämisen kuntakokeilusta annetun lain 14 ja 18 §:ään ehdotettavia muutoksia? (2. lakiehdotus)

Asiakastietojen käsittelyssä rekisterinpitäjän oikeudet ja velvollisuudet jaetaan KEHAN ja kokeilualueen kuntien välille. Kunnat ovat jatkossa omien asiakkaiden osalta rekisterinpitäjiä ja tämä selkeyttää tietosuojaan liittyvien asioiden selvittämistä sekä vastuuta.

4. Laki työllistymistä edistävästä monialaisesta yhteispalvelusta

4.1 Huomionne koskien työllistymistä edistävästä monialaisesta yhteispalvelusta annettuun lakiin ehdotettavia muutoksia? (3. lakiehdotus)

TYP-työssä tarvitaan jatkossakin järjestelmä, joka mahdollistaa yhteistyön työhallinnon, sote-toimijan ja Kelan tietojen vaihtoon. Asiakastietojärjestelmiä rakennettaessa ja rajapintoja kehitettäessä tulisi huomioida kattavasti asiakkaan koko prosessin vaiheet ja eri hallintojen tarpeet siten, että kaikkien toimijoiden tietoteknisten järjestelmien linkittäminen ja kyky keskustella keskenään toimisi.

5. Muut huomiot

5.1 Mahdolliset muut huomionne ehdotetusta sääntelystä ja esityksestä?

Elämme tietoyhteiskunnassa ja digitaalisten valmiuksien kehittämisen merkitys kasvaa. Uusi palvelualusta mahdollistaa asiakkaiden omaa toimijuutta. Uudistuksessa pitää kuitenkin muistaa ne asiakkaat, jotka eivät ole vielä digi-ajassa tai joilla on rajoitteita digipalvelujen käyttökyykytydessään. Tällöin mm. asiakkuuteen ilmoittautuminen jatkossakin on mahdollistettava

myös muulla tavalla kuin digitaalisesti. Palveluiden järjestäjällä tulee olla vastuu siitä, että asiakas saa tarpeen mukaista ohjausta ja opastusta asiakkuudessa hoidossa. Tietojärjestelmän on oltava riittävän selkeä ja helppokäyttöinen, jotta jokaisella on mahdollisuus hoitaa asioitaan sähköisesti.

Asiakas/tietojärjestelmän tulee keskustella muiden järjestelmien kanssa. Esimerkiksi väestötietojärjestelmästä tulisi päivittyä asiakkaan osoitetiedot. Muutoinkin tavoitteena pitäisi olla, että tarvittavat/välttämättömät tiedot eri viranomaisten kesken päivittyisivät automaattisesti. Lisäksi järjestelmien tulisi keskustella keskenään niin, että sellaisia tilanteita ei synny, että samat tiedot joudutaan kirjaamaan kahteen eri järjestelmään.

Uuden järjestelmäkokonaisuuden tulisi olla myös riittävän joustava ja ketterä toimintaympäristön muutoksiin, kuten uusien palvelujen sekä eri palveluntuottajien ja heidän tietojärjestelmissään olevien tietojen integroiminen yhteiseen tietovarantoon asiakkaan kokonaistilanteen hahmottamiseksi. Uudessa järjestelmässä tulisi olla nykyistä helpommin avattavissa sekä rajattavissa eri näkymiä, jotta tietojen vaihto asiakkaasta eri toimijoiden välillä toteutuu (TE-hallinto, kunta, Kela ja eri palveluntuottajat). Uuden järjestelmän ja varsinkin uuden palvelualustan käyttäjäystävällisyyteen kannattaa panostaa ja opasteet pitäisi olla yksiselitteisen selkeitä sekä järjestelmän laaja ja suppea käyttö pitäisi mahdollistaa. Asiakkaan tilanteen seuranta pitäisi olla mahdollisimman pitkälle automatisoitua (esim. aikaikkunat, liikennevalot jne.), jotta tiedot pysyisivät reaaliaikaisina ja tukisivat asiakkuustyötä. Järjestelmästä pitäisi saada kootusti tiedot tehdyistä toimista/päätöksistä, maksatuksista ja määrärahatilanteesta sekä tuottaa yhtenäistä raportointia ja tilastoja ilman, että tiedot syötetään sinne erikseen tai kerätään eri järjestelmistä.

Koskinen Kirsi
Lapin ELY